

اعمال شب و روز اول ماه شعبان

شب اول ماه شعبان بر اساس آنچه که از مطالب نقل شده از حضرت محمد (ص) و ائمه اطهار (ع) به دست ما رسیده، اعمال متعددی دارد.

شب اول ماه شعبان بر اساس آنچه که از مطالب نقل شده از حضرت محمد (ص) و ائمه اطهار (ع) به دست ما رسیده، اعمال متعددی دارد.

به گزارش جام جم آنلاین از باشگاه خبرنگاران، با فرا رسیدن ماه شعبان - که پیامبر اسلام (ص) آن را اینگونه تعریف کرده است: «شعبان ماه شریفی است و آن ماه من است، حاملان عرش آن را بزرگ می‌شمارند و حق آن را می‌شناسند، آن ماهی است که در آن همچون ماه رمضان، روزی بندگان زیاد می‌شود»؛ - اعمالی برای مسلمانان تعریف می‌شود که از آن جمله می‌توان به روزه سه روز اول این ماه اشاره کرد.

در خصوص روزه روز اول ماه شعبان از امام صادق (ع) چنین روایت شده است که «هر که روز اول شعبان را روزه بگیرد، بی تردید بهشت بر او واجب می‌شود».

همچنین سید بن طاووس از حضرت رسول صلی الله علیه و آله ثواب بسیاری را برای کسی که سه روز اول ماه شعبان را روزه بگیرد و در شب های آن، دو رکعت نماز بجای آورد، با این ترتیب که در هر رکعت سوره «حمد»؛ یک بار، و سوره «قل هو الله احد»؛ یازده بار خوانده شود روایت کرده است.

شایان ذکر است در تفسیر امام حسن عسگری (ع) نیز روایتی در فضیلت ماه شعبان و روز اول آن ذکر شده که فواید بسیاری در آن شمرده شده و ثقة الاسلام نوری آن روایت را ترجمه کرده و در پایان کتاب «کلمه طیبه»؛ آورده است.

در این خبر چنین آمده است که «حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام در روز اول شعبان به جماعتی برخورد که در مسجد نشسته بودند و درباره قدر و امثال آن گفت و گو می‌کردند تا آنکه لجاجت و جدالشان و فریاد و صدایشان سخت بلند شد. حضرت ایستاد و بر آن‌ها سلام کرد، پاسخ سلام را دادند و به احترام حضرت از جای برخاستند و درخواست کردند کنار آنان بنشینند. ایشان توجهی به دعوت آنان نکردند و در همان حالت ایستاده فرمودند: ای گروهی که سخن می‌گویید در مسئله ای که سودی نمی‌رساند، آیا ندانستید که خدای تعالی را بندگانی است که آنان را از هراس ساکت نموده بی آنکه لال باشند، یا از سخن گفتن عاجز باشند. اینان هرگاه عظمت خدا را به خاطر می‌آورند، زبانهایشان شکسته و دلهایشان از جا کنده می‌شود و عقلشان از سر می‌برد و دچار بهت و حیرت می‌گردند، این همه به خاطر بلندای عزت و شوکت و بزرگداشت خداست! هرگاه از این حالت به خود آیند با کردارهای پاکیزه به سوی خدا رو می‌کنند و وجود خود را در شمار ستمکاران و خطاکاران به حساب می‌آورند. درحالیکه از تقصیر و کوتاهی پاکند، اینان برای خدا به کردار اندک راضی نمی‌شوند و عمل زیاد را برای او بسیار نمی‌شمارند، پیوسته به کار شایسته و عمل نیک مشغولند. اینان چنانند که هرگاه به ایشان بنگری، ترسان و هراسان و در بیم و اضطراب به عبادت ایستاده اند. ای گروه تازه کاران شما کجا و ایشان کجا، آیا ندانستید که داناترین مردم به قدر و قدر؛ سبکترین ایشانند در سخن از آن، و نادانانترین مردم به قدر و قدر؛ سخنگوترین آنانند نسبت به آن. ای تازه کارها امروز غره شعبان کریم است، پروردگار آن را شعبان نامیده به خاطر انشعاب یافتن و پراکنده شدن خیرات در آن، همانا پروردگار شما در شعبان درهای حسنات را باز کرده، و قصرها و خیراتش را به شما جلوه داد. به قیمتی ارزان و کارهایی آسان.

پس در مقام خرید برآید، ابلیس دور از رحمت خدا شاخه های شرور و پلاهای خود را برای شما آراسته و شما پیوسته در گمراهی و سرکشی می‌کوشید و به شاخه های ابلیس تمسک می‌جوید و از شاخه های خیرات که درهائش برای شما باز شده روی می‌گردانید و این غره ماه شعبان است و شاخه های خیراتش عبارت است از:

نماز، روزه، زکات، امر به معروف، نهی از منکر، نیکی به پدر و مادر و خویشان و همسایگان، ایجاد صلح و صفا بین مردم و

صدقه دادن به فقرا و مساکین.

در چیزی که مسئولیتش از شما برداشته شده به خود رحمت و مشقت می &zwjzwnj; دهید و آن مسأله قضا و قدر است. خود را در سختی می اندازید در چیزی که از ژرف &zwjzwnj; اندیشی و تحقیق در آن نهی شده &zwjzwnj; آید و آن کشف اسرار الهی است که هرکه از آن &zwjzwnj; ها تفتیش کند، از تباه &zwjzwnj; شدگان است. بدانید که اگر شما بر آنچه پروردگار برای مطیعان از بندگان در امروز آماده نموده آگاه شوید، هرآینه خود را از آنچه بدان پرداختید بازخواهید داشت، و در آنچه به آن فرمان دادند وارد خواهید شد.

گفتند: یا امیر المؤمنین آنچه را خدا در این روز برای مطیعان خود مهیا نموده چیست؟

حضرت داستان آن لشگری را که رسول خدا صلی الله علیه و آله برای جهاد با کافران فرستاده بود و سپاه دشمن به هنگام شب بر آن &zwjzwnj; ها شیخون زدند را نقل کرد و فرمود: شبی تاریک و فرورفته در سیاهی بود. مسلمانان در خواب و کسی از آنان جز زید بن حارث و عبد الله بن رواحه و قتاده بن نعمان و قیس بن عاصم منقری بیدار نبود، هریک از آنان در جانی از لشگر مشغول نماز و خواندن دعا بود، دشمنان با شیخون خویش در آن شب تاریخ، مسلمانان را آماج تیرهای خود ساختند و مسلمانان به خاطر سیاهی شب از دیدن دشمنان عاجز بودند و راهی برای حفظ خویش نداشتند. به این خاطر نزدیک بود هلاک شوند، ناگهان از دهان این چند نفر انواری درخشید که اردوگاه را روشن ساخت و باعث قوت دل و دلیری مسلمانان شد. پس شمشیر کشیده و همه دشمنان را کشته و زخمی و اسیر نمودند. پس از بازگشت از جهاد داستان خود را برای رسول خدا صلی الله علیه و آله نقل کردند.

حضرت فرمود: این انوار به خاطر اعمال برادران شما در آغاز ماه شعبان است، پس حضرت یک یک آن اعمال را نقل کردند تا آنکه فرمودند:

چون روز اول شعبان می &zwjzwnj; رسد، ابلیس سپاه خویش را در اطراف زمین و کرانه &zwjzwnj; های آن پراکنده می &zwjzwnj; کند و به ایشان می گوید: امروز در کشاندن بعضی از بندگان خدا به سوی خود بکوشید، و خدا (عز و جل) فرشتگان را در اطراف و آفاق زمین پراکنده می &zwjzwnj; کند و به آنان می &zwjzwnj; فرماید: بندگانم را به راستی و درستی نگاه دارید و آنان را ارشاد کنید، همه بندگانم سعادتمند می &zwjzwnj; شوند جز آن که از قبول حق امتناع ورزد و به راه سرکشی رود که او در شمار حزب ابلیس و سپاهیان او محسوب می &zwjzwnj; شود. چون روز اول ماه شعبان شود، خدا (عز و جل) به باز شدن درهای بهشت امر می &zwjzwnj; کند، پس باز می &zwjzwnj; و &zwjzwnj; شوند، و به درخت طوبی [درختی است در بهشت] فرمان می &zwjzwnj; دهد تا شاخه های خود را به دنیا نزدیک کند. آنگاه منادی پروردگار (عز و جل) ندا سر می &zwjzwnj; دهد: ای بندگان خدا این شاخه های درخت طوبی است، پس به آن درآویزید که شما را به سوی بهشت برافروزد. و این شاخه های درخت زقوم است [درختی است از درختان دوزخ که در سوره مبارکه واقعه از آن یاد شده است] از آن دوری کنید تا شما را به جانب دوزخ نبرد.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: سوگند به آن که مرا به راستی مبعوث به رسالت نمود، هر که در این روز دری از خیر و نیکی را فراگیرد به تحقیق به شاخه ای از شاخه &zwjzwnj; های درخت طوبی در آویخته که او را به سوی بهشت می &zwjzwnj; کشاند و هرکه در امروز دری از شر و بدی را فراگیرد به یقین به شاخه ای از شاخه های زقوم در آویخته که او را کشاننده به سوی آتش است.

سپس رسول خدا صلی الله علیه و آله اعمالی که هریک باعث درآویخته شدن به شاخه ای از شاخه های طوبی است، به این صورت بیان فرمودند: امروز هرکس برای خدا نماز مستحبی بجا آورد و هرکه در این روز روزه بدارد و هرکه میان زنی با همسرش یا پدری با فرزندش یا خویشاوندان یا زن و شوهر بیگانه ای صلح دهد و کسی که تخفیف دهد پریشانی را از طلبی که از او دارد یا از طلبش از عهده مدیون بکاهد و کسی که در حساب خود نظر کند و قرض کهنه ای را بر عهده خود ببیند که طلبکارش از به دست آوردنش مأیوس شده پس آن را به صاحبش برگرداند و کسی که یتیمی را سرپرستی نماید و کسی که سقیه را از ضربه زدن به آبرو و عرض مؤمنی بازدارد و کسی که قرآن یا بخشی از آن را بخواند و کسی که خدا را یاد کند و نعمت هایش را بر شمارد و اقدام به شکر نماید و کسی که از بیماری عیادت کند و کسی که به پدر و مادر یا یکی از آن &zwjzwnj; ها نیکی ورزد و آن که پیش از رسیدن روز اول شعبان پدر و مادر خویش را به خشم آورده بود و در این روز خشنودشان ساخت و هرکه جنازه ای را تشییع کند و هرکه در این روز مصیبت زده &zwjzwnj; ای را تسلی بخشد و هرکس در این روز چیزی از ابواب خیر را بجا آورد، از آویختگان به درخت طوبی است.

سپس رسول خدا (ص) فرمودند: سوگند به آن که مرا به راستی به رسالت برانگیخت، هرکس در این روز دری از شر و

گناه را فراگیرد، به تحقیق به شاخه ای از شاخه های درخت زقوم درآویخته، و آن شاخه کشاننده اوست به سوی آتش.

آنگاه اعمالی که هریک باعث درآویخته شدن به شاخه ای از شاخه های زقوم است را به این صورت بیان فرمودند: سوگند به آن که مرا به راستی به پیامبری فرستاد، هرکس در این روز نسبت به نماز واجب خود کوتاهی کند و آن را تباه نماید و هرکس فقری درمانده نزد او آید که بدی حالش را می داند و بدون اینکه ضرری متوجه وی گردد، قدرت بر تغییر حال او را دارد و کس دیگری هم نیست که به جای او مشکل فقیر را حل کند. پس فقیر را به حال خود واگذارد و دست او را نگیرد تا از بین رفته و هلاک گردد و کسی که خطاکاری از او عذرخواهی کند، پس عذر او را نپذیرد؛ علاوه بر این بیش از اندازه ای که بدی کرده او را عقوبت نماید و کسی که جدایی اندازد میان شوهری با همسرش یا پدری با فرزندش یا برادری با برادرش یا خویشی با خویشش یا میان دو همسایه یا میان دو رفیق یا دو خواهر و کسی که بر انسان تنگدستی سخت بگیرد، درحالی که تنگدستی او را می‌داند؛ و کسی که بر خشم و بلائی او بیفزاید و کسی که مدیون باشد و آن را بر صاحبش انکار کند و بر او ستم ورزد تا دین او را باطل نماید. آن که بر یتیمی جفا کند و به او آزار رساند و مال او را تباه کن و کسی که به آبرو و عرض برادر مؤمنی هجوم برد و مردم را هم بر آن وا دارد و کسی که آوازه خوانی کند، به صورتی که مردم را در آن آوازه خوانی بر انجام گناه تحریک کند؛ و کسی که کارهای زشت و قبیح خود را در جنگ و انواع ستم خود را بر بندگان خدا بر شمارد و به آن اعمال افتخار نماید و کسی که همسایه اش بیمار شده و به جهت سبک شمردن از او عیادت نکرده آویخته به شاخه ای از شاخه های زقوم است.

سوگند به آن که مرا به راستی به پیامبری برگزید که در آویختگان به شاخه های درخت طوبی با آن شاخه و سوی بهشت بلند می‌شوند. آنگاه رسول خدا صلی الله علیه و آله اندکی نظر خود را به جانب آسمان بلند کرد و می‌خندید و مسرور بود، سپس نظر مبارک را به سوی زمین به زیر انداخت، پس پیشانی مبارک را درهم کشید و روی مبارک عبوس گشت، آنگاه رو به اصحاب خود کرد و فرمود:

سوگند به آن که محمد را به راستی به پیامبری برگزید به تحقیق دیدم درخت طوبی را که بلند می‌شد، و بلند می‌کرد آنان را که به او درآویخته بودند به سوی بهشت، و دیدم از ایشان را که درآویخته بودند به یک شاخه از آن، و بعضی به دو شاخه، یا به چند شاخه، بر حسب پای بندیشان بر طاعات؛ و هرآینه زید بن حارثه را می‌بینم که در آویخته به بیشتر شاخه های آن و آن شاخه ها بلند می‌کنند او را به اعلا علیین [بالاترین مرتبه] بهشت، از این جهت خندیدم و خوشحال شدم.

آنگاه به سوی زمین نگاه کردم و سوگند به آن که مرا به راستی به پیامبری برانگیخت درخت زقوم را دیدم که به پایین میرفت شاخه های آن و درآویختگان به خود را به سوی دوزخ پایین می برد؛ و دیدم گروهی از ایشان را درآویخته به شاخه ای، و گروهی به دو شاخه یا چند شاخه بر حسب پافشاریشان بر گناهان؛ و هرآینه بعضی از منافقان را می‌بینم، که به بیشتر شاخه های آن درآویخته اند، و آن شاخه ها او را به اسفل درکات [پایین ترین مهلکه ها] فرو می برند. از این جهت روی درهم کشیدم و پیشانی ام گرفت.

خاطر نشان می‌شود همچنین در اعمال شب اول ماه شعبان چنین آمده که دوازده رکعت نماز و در هر رکعت یک مرتبه سوره حمد و یازده مرتبه سوره توحید خوانده شود.